

INGYENES

LELŐ HELY

**A TIT Ásványgyűjtő szakkör hírlevele
2009/3.szám**

Pauliberg-i „kincseskamra”

Fénykép: Mesics Gábor

Szerkesztő: Körmendy Regina

Tavaszi gyűjtések a Mátrában - lassan eltűnnek a lelőhelyek.....

Sejtettük, hogy a 2007-es mátrai túránk egyféle búcsútúra lehetett, ez most már beigazolódott. Azóta sok minden megszűnt, egyebek között a megszokott látványosságok, ipari létesítmények is, mint pl. a víztározó, az iszaptároló vagy a nagy meddőhányó Gyöngyösoroszin, a bányabérci meddőhányók.

Májusi túránk a 25-ös út melletti Sulyom-tetőnél kezdtük, Jugovics Lajos 1940 évi leírása alapján. Számítottunk rá, hogy nem lesz egyszerű ásványokat találni (az irodalom nagy gipszeket, analcimet, markazitot, kalcitot, kvarcot ír le), mivel senki nem ment el oda, pedig ott van mindjárt az út mellett. A hegy oldalán 2 bányaudvar is volt látható, de egyikbe sem lehetett bejutni a dús, szűrös, egymásba fonódott növényzet miatt, így felülről próbáltuk megközelíteni, de a bányafalak annyira meredek és omlékonyak, hogy hamarosan feladtuk. Sulyom-tető tehát kihúzza - a kilátás a hegy tetejéről viszont nagyon szép, az egész nyugati Mátra terül el előttünk.

Következő állomásként a Tölgyes-bérc lett utólag beiktatva, mivel olyan híreket kaptunk, hogy már kivágták a fát és hamarosan hozzálátnak a meddő eltakarításának. Ezt mindenképpen akartuk megelőzni, így vállaltuk a Bagolyírtásról Károlytáróra vezető erdei út vizontagságait is (Éles, nagyszemcséjű andezit-zúzalékot öntöttek rá, ami nem kedvez a gumiknak, a kocsik alvázának). A vízműnél megálltunk és a népes kirándulósereg mellett elhaladva először egy gyerekhadat, aztán egy pár követ szedtünk fel. A gyerekek nagyon kíváncsiak voltak, de sok időt nem hagytak nekem, így a leleteim is szerények -hegyikristályon, ametiszt, kalcedonon kalcitcsoportok, pirit, galenit, szfalerit - többre nem vittem. Barit egy darabnyi sem akadt. Miután a nap egyre erősebben sütött, a még nem akklimatizálódott barátaim hűvösebb helyre vágytak, ezért a hegy túloldalára mentünk át a Katalin-tarót keresve. Ennek meddőhányóját már egyszer, vagy 6-8 évvel ezelőtt megdolgoztam és szép leleteket szereztem, így most is kicsit aggódtam, vajon meg van-e még. Annak nagy volt a valószínűsége, mivel oda út nem vezet, még ösvény sem, azaz a teherautóknak először utat kéne csinálni.

A vízmosságok nagyon mélyültek azóta, a táró helyén sötét vízű tavacska képződött, mindenütt források fakadnak. A táró alatti hányó itt-ott kissé meg volt túrva, de úgy látszik, igazán érdekesnek nem látták az ásványkutatók. A hányó végén biciklisták rámpát állítottak fel, melyet kerülni kell. Most is akadt egy-egy szép érces példány (itt különösen gyakori a galenit, kalkopirit) és előkerült a selyemfényű dolomit is, de olyan szép kvarcgeodákat mint múltkor most nem találtunk, csak nagyon kicsikéket (1-3 cm).

A visszaút nem volt egyszerű, de kevésbé fárasztó mint a leereszkedés, de a nap már nagyjából elszállt munka közben, másra már nem nagyon maradt időnk. Károlytárót elhagyva szomorúan láttunk, hogyan tűnnek el kedvenc hányóink....

Az Altáró után még megálltunk és felsétáltunk az új dózerúton a "Tilos a bejárat" c. fóliázott nagy meddőhányóig, és tényleg, a mostani Geodában közölt adatok beigazolódtak - még az úton is szép kis achátot, kalcedont, jaspist, kvarcot, kalcitot gyűjthettünk.

A következő nap első részében Kisanára vitt az út, ott találkoztunk a TIT-csapattal, akik busszal jöttek el. A bányában fantasztikus mennyiségű anyag hevert, csak a felső szintre (az opálokhoz) nem tudtunk menni, mert folyamatosan omlott a fal. A karbonátos üregek nagyságban, szépségben most kifejezetten kitétek magukért, mintha a bánya díszbe dobta volna magát miattunk. Sajnos túl rövid volt az idő - én szívesen eltöltöttem volna az egész napot a bányában, még a felét sem tudtam

bejárni és mégis annyi mindent találtam... Tulajdonképpen bosszúságomra - már 4 nagy doboz Kisnánai anyag fekszik otthon a polcon, ez most az ötödik, de talán a legszebb.

Délutánra a társaság Szurdokpüspökire ment tovább, így szétváltak útjaink, mert mi inkább ásványgyűjtésre akartuk szánni ezt a napot. Nem is tudom honnan szedtük ezt az indokolatlan optimizmust - tény, hogy egy nagy fluoritos meddőre vágytunk, mégpedig a Névtelen bércen. Amit helyette találtunk, az egy sötét vízfolyás volt sűrű erdőben, egy pár sárga műanyagcsővel bélelve, felette egy benőtt, még sötétebb kutató árok és ott, ahol meddőnek kellett volna lenni, egy egészen sötét, zavaros vizű tó terült el, melybe pár méterrel feljebb állandóan csurgott a vízutánpótlás. A szürkés tufás kőzetet fekete nyálkás réteg vonta be, mindenre emlékeztetett, csak arra nem, amit eddig innen láttam. Így hamarosan visszafordultunk, gondolván, hogy ez nem az és még két másik utat jártunk be, végül rájöttünk, hogy itt aztán megelőztek bennünket a meddőtakarítók, még ráadásul réges-régen (ahogyan azt Gyombola Gábor egy esti telefonbeszélgetésen megerősítette). Hányszor halasztottam el, mert a Nagy-Lipótot vonzóbbnak találtam és tessék - időközben ellopták a hányót! Milyen jó, hogy legalább az útról felszedtem egy pár fehér karbonátos követ, melyben kalkopirit, szfalerit mellett pár pici fluoritkockára is leltem, amelyeket csak az UV-lámpa mutatott ki. Hogy legalább nem üres kézzel távozzunk a Mátrából, még ellátogattunk Mátraszentistvánra, a Sípályára és az egyik felvonó tövében, már az erdőben még cséptünk egy pár zöld követ, néhány jobb időket látott zeolit, kalcit, kvarc megszerzése érdekében, de ezeknek minősége természetesen nem vetekedett az első ottani szenzációs leletekkel.

2009 talán azon év lesz, ahol utoljára lehet gyűjteni a tipikus "oroszi" anyagot, aki teheti, most kerekedjen fel és járja a hegyeket, hamarosan hűlt helyet fog találni minden régi ismerős hányójának és már a Gyöngyösesorszi feletti nagy hányón sem lehet pótolni a mulasztást, ahogyan mi azt 2 évvel ezelőtt a bányabérci anyaggal tettük, mert ezt szigorúan őrzik, mindjárt felhordás után mésszel öntik le és lefóliázzák.

Talán át kéne helyezni a gyűjtéseket a keleti, kelet-északi Mátrába, a Parádfürdő-Recsk-Sirok közötti területre.

Körmendy Regina

Fényképek: Mesics Gábor, Körmendy Regina

Kilátás a Sulyom-
tetőről a Mátrára

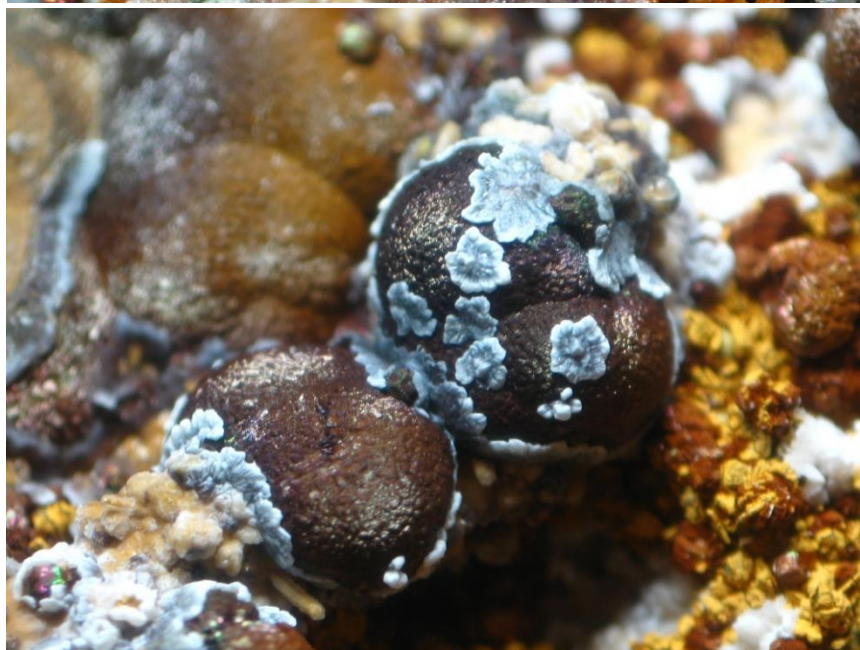
Kisnánai kőfejtő látképe

Irizáló sziderit, Kisnána

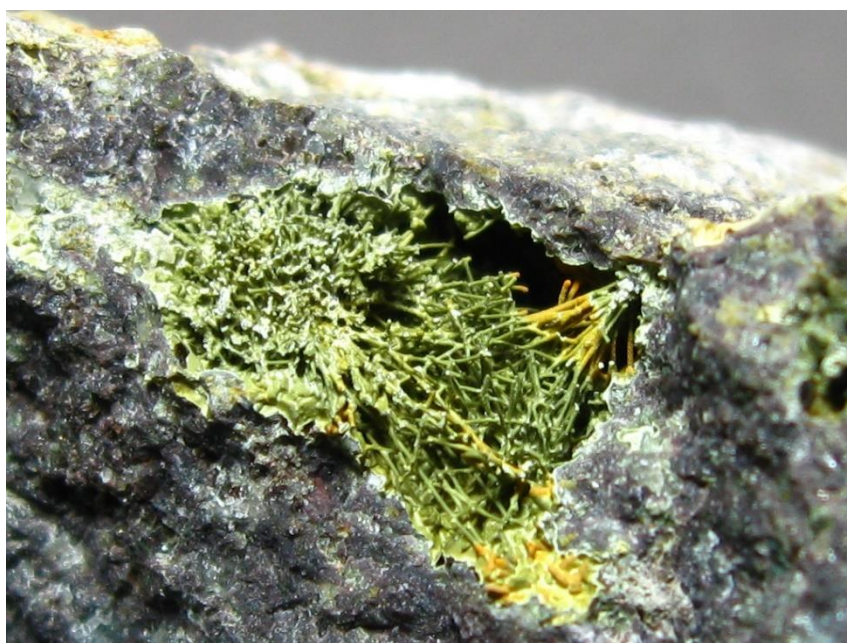
Szferosziderit, szaponit,
Kisnána

"Pöttyös" kalcitgömb, Kislána

Tűs szaponit (hornblende?)
Kislána

Sziderit szaponiton, Kislána

Bazsi, Karikás-tető bazaltkőfejtő (2009. áprilisi gyűjtés eredményei)

Kónya Peti szervezésében egy csodálatos tavaszi napon, hajnalban vonatra ültünk és Bobára utaztunk, ahonnan soproni barátaink kocsival vittek bennünket Bazsira, Peti tudományos munkájának egyik kiváló helyszínére (lásd: Kónya Péter et al. "A Karikás-tető (Prága-hegy, Balaton felvidék) bazaltjának üregkitöltő ásványai", MÁFI Évi Jelentése, 2005).

A bánya vasárnapi őrei (két- és négylábú) barátságosan fogadtak, a kis kutyusnak Móni gyűjtőbarátunk mindjárt az elején egy egész virslivel kedveskedett (amit azonnal elásott) - ennek az lett a következménye, hogy egész nap kitartóan követett, iszonyú mennyiségű simogatásra, fülvakargatásra és további élelemre (pl. sonkás szendvicsre) tett szert.

Túránk célja azonban nem a kutyakényeztetés volt, hanem a kabazit megtalálása, de mivel 10 éve nem jártam itt, természetesen másra is vadásztam. Akkoriban a bánya csak fele akkora volt, és elsősorban karbonátokat (aragonit, kalcit), piritet és kevés phillipsitet találtam. Ez nem sok a bánya elméleti kínálatához képest:

Ásvány neve	Megjelenése (saját gyűjtés alapján)
analcim	ritka, nem találtuk
apofillit	ritka, 2 gyanús 1 mm körüli átlátszó kristály akadt
apatit	ritka, több gyanús, sárga, hatszögös tű akadt
aragonit	gyakori, több cm-es rózsaszín sugaras halmazok, apró víztiszta tűk, magányosan, csoportosan
gismondin	ritka, nem találtuk
goethit	gyakori, oxidált piritből képződött, barna kérgek, fészkek, bevonatok
gonnardit	ritka, fehér, apró tűkből álló gömbök
hidroxiapofillit	ritka, nem találtuk
hematit?	gömbös, fémesen csillogó bevonatok
kalcit	gyakori, többnyire gömbök, leveles halmazok, romboéderek, bevonatok, átlátszó, fehér, krémszínű, ritkábban sárga
kabazit	ritka, nem találtuk
klorit	ritkább, nehezen azonosítható, zöldes, porszerű halmazok
korund	ritka, nem találtuk
kvarc	ritka, zárványban találtuk, szerpentinásványokkal
montmorillonit	nehezen azonosítható, valószínűleg nem találtuk
nátroilit	ritka, fehér, szürkés-fehér tűk, néha gömböket alkotó csoportokban
okenit	ritka, néhány gyanús apró fehér, tűkből álló gömböcske (mm alatti)
offretit	ritka, nem találtuk

phillipsit	helyhez kötött gyakori, fehér, vagy víztiszta kristályok (többnyire ikrek), kristálycsoportok
pirit	gyakori, hintések, ritkábban fenn-nőtt kristályok, ill. gömbök
spinell	ritka, gyanús fekete oktaéderek, benn-nőtt, mm alatti
szmektit-csoport	gyakori, szürke, kék, barna, sárga, zöld és fekete bevonatok, gömbök, tűk, féregszerű képződmények
szerpentin	ritka, zárványban találtunk, kvarccal
thomsonit	ritka, néhány gyanús víztiszta, ill. fehér táblákból álló kristálycsoport, mm körüli
tobermorit	ritka, fehér, vattaszerű csomók

Forrás: a fent említett cikk, saját tapasztalatokkal kiegészítve

A bányában 10 év alatt nagyon sok meddőközet (homok, agyag) keletkezett, a legnagyobb teléreket már lebányászták. A pannon korú bazaltot helyben dolgozzák fel, a bányában halmokban áll a különféle osztályozású zúzott kő, de egy friss robbantás nagyon sok anyagot szabadított fel. A tetőtől lefelé nyomulva követtük az üregkitöltő ásványokat egészen az alsó bányaudvarig.

Üregek, szépen kifejlődött kristályok mindenütt vannak, uralkodóan kalcit és aragonit, nagyon változatos megjelenésben. Ugyanolyan gyakoriak a szmektitcsoportba tartozó ásványok, igen széles színskálában: kék, zöldeskék, szürke, zöld, sárga, barna, fekete és néha káprázatos formákban (gömbök, lemezek, tűk, pöttyök, féregszerű halmazok), általában nagyon szép kontrasztot biztosítva a karbonátoknak, zeolitoknak, néha azokat is bevonva.

A zeolitok széles spektrumának megtalálásához viszont türelem, rengeteg munka kell és egy jó nagyító. Uralkodó a phillipsit, többnyire csoportos kristályhalmazokban, ikrekben, víztiszta vagy fehér. Igazat kell adnom Gábornak, hogy ezek a legszebb phillipsitik Magyarországon! Találtunk ezenkívül kevés nátrólitot, gonnarditot, kvarcot és szerpentinásványokat zárványban és a goethit mellett piritet, benn-nőtt kristályokban, hintésekben. Helyenként fejnagyságú, de teljesen üres üregeket is láttunk, ezekből a mállott karbonátok, agyagásványok már kihullottak.

A kőzet elég kemény, de néha lemezszerűen szétválik (általában az áhított üreg kellős közepén), így a több cm-es aragonitok az utolsó ütésnél kiestek.

Érdekes az üledékes kőzet és a bazalt kontaktzónájában is keresni, sőt, az agyagba beágyazott bazalttörmelék között is szép karbonátos és zeolitüregeket találhatunk. Nos, a bánya igazi ritkaságaira (analcim, gismondin, tobermorit, kabazit, offretit) - bár egész nap kerestük és a kutya is megpróbált segíteni - nem leltünk. A csodálatos phillipsit-aragonit-kalcit-szmektit paragenézisek azonban mindenért kárpótoltak. A végén a falban a fiúk 2 cm-es kalcitgömböket is találtak egy üregben, sajnos csak egyenként lehetett kiszabadítani.

Anyagom mikroszkóppal történő átnézésekor akadtak még hosszú sárga tűk (esetleg apatit), nagyon apró fekete oktaéderek (spinell, magnetit?), ezüstösen csillogó gömbök (hematit?) és nagyon apró fehér összenőtt tűkből álló félgömbök (esetleg neoit). A nap vége felé alaposan elfáradtunk. Kuttyusunk még hajtóvadászatot indított egy üres dobozra, alaposan lepisilte a kocsikerekeit, aztán utánunk futott, míg lábai bírták.

A bányák látképe

Szeretetre éhes bányakutya

Válogatás a bányászati ásványkínálatából:

Aragonit, szaponit, phillipsit

Aragonit, szaponit

Szaponit, kalcit

Phillipsit, kalcit, hematit

Pirit, aragonit, szaponit

Phillipsit

Adalékok a Budai-hegyek nyersanyag-bányászatához

(Egy ásvány, amely sok érdekességet takar)

Évekkel ezelőtt erről az ásványról csak hallottam a gyűjtőtől, és azok közül is régebbi tagok meséltek az általuk pszeudomorfózának nevezett ásványról. Érdekelni kezdett a dolog, és megkérdeztem az egyik régi gyűjtőt, Makhut Bélát, hogy mi is ez a pszeudomorfóza.*)

Meghívott a lakására és megmutatta, hogy milyen is az említett ásvány. A nála lévő darabok dárda alakúak voltak, amelyek egy gömbformájú képződményen helyezkedtek el. Elmesélte, hogy kijártak a piktortégla üregekhez, és az üregek falán tapogatták az ásványok jelenlétét, keresgélve azokat. Ha a kezüket megszurta valami, akkor ott volt a keresett ásvány. Fellelkesülve én is elmentem a Frank-hegy egyik aknájához. Lelkesedésem gyorsan eltűnt, mert rájöttem, hogy ez a terület balesetveszélyes hely. Gyorsan visszaiszkoltam a külső felszínre. A felszínen lévő agyagot kezdtem kapingálni és több-kevesebb szerencsével találtam egy pár szép darabot. Ennek az ásványnak azaz érdekessége, hogy egyforma darabot még sohasem találtam, ezért mondhatjuk erre az ásványra, hogy "formagazdag".

Az ásvány valaha markazit (FeS_2) volt, és a színe eredetileg ezüstösen sárga, viszont az agyagban az egész tömege koromfeketére színeződött, ill. alakult át vasoxidá, és így kapta a "markazit utáni goethit átalak" (pszeudomorfóza) elnevezést.

Az eredeti markazit (a fent említett ezüstöt-sárga) kristályai táblásak, vagy lándzsa alakú ikreket is alkothatnak. Az ikertörvény szerint vagy poliszintetikus (többszörösen összenőtt - fésűskovand), vagy több tagból álló ciklikus ikrek (dárdakovand) képződnek. A sugaras-rostos kialakulást sugárkovandnak, a tömött, vesés külsejű, májra emlékeztető kifejlődést májkovandnak is mondják. **)

A markazit hasadása rossz, keménysége/K/:6-6,5, sűrűsége/S/:4,8-4,9.

Sokat gondolkoztam azon, hogy az erdőben található üregek hogyan keletkezhettek? Arra az álláspontra jutottam, hogy az üregeket tudatosan, valamiféle célból létesítették. Elmentem Budaörsre, ahol található egy helytörténeti múzeum.

Megnéztem a múzeum anyagát, amely nagyon szépen van berendezve a régebbi idők (kelta, késő római, avar, honfoglalás kori tárgyi) emlékeivel. Miután végignéztem a tározókat, megkérdeztem a múzeumi alkalmazotttól, hogy hallott-e a piktortégla üregek történetéről? Igen, hallott az említett üregekről, de a múzeum nem foglalkozik vele, mert ez már település történeti téma.

Azt a tanácsot kaptam, hogy menjek el a Heimatmuseumba (Német Tájházba), amely magába foglalja a magyarországi németajkú lakosság budaörsi közösség életét, valamint szokásait. Elmentem a tájházba, és becsöngettem. A csöngetésre kijött egy kedves hölgy és megkérdezte, hogy mit óhajtok. Elmondtam, hogy a piktortégla üregekről szeretnék információt kapni. Bevezetett az Önkormányzat épületébe, amely a budaörsi németek ügyét intézi. A házban bemutatott egy kedves fiatalembernek (Grósz Péter), akinek újra elmondtam, hogy miről szeretnék információt kapni. Elővette azt a könyvecskét, amelyben rögzítve van a budaiföld kitermelése az üregekből.

Ezek után már érthető, hogy miért került a felszínre az általunk keresgált pszeudomorfóza.

Azokat az információkat, amit az önkormányzattól kaptam, megpróbálom leírni, mint ipartörténeti érdekességet:

A múlt század (19!) 80-as éveiben Budaörsön a kisiparosok három nagy csoportra oszlottak. A harmadik csoport foglalkozott a piktortégla készítésével. A piktortégla készítésének nagy múltja van.

Ki és mikor kezdte a piktortégla készítését? Ma már nem lehet tudni. Annyi bizonyos, hogy a 19.század 80-as éveiben gyakorolták. Piktortégla-gyártással foglalkozott a Szakály, a Zirkelbach, a Herzog, a Mayer, a Dörflin, a Wendeler és később az Eppich család és mások.

Mire használták a piktortéglát?

A szobafestők alapozó fedőanyagnak használták. A piktortégla-gyártáshoz szükséges "budai földet"****) a Csíki-hegyekben, a mai Budaörsi hegyen (régábbi néven Frank-hegyen), a budakeszi erdőben, kezdetleges tárnákból bányászták. A kibányászott budai földet szekereken fuvarozták a telepre. Egy rakomány 28-30 q volt. Ma már sehol sem folyik a piktortégla-termelés, pedig az idős festőmesterek ma is keresik.****)

1953-ban a bányásznapot még ünnepelték a helyi piktortégla-bányászok.

A festőtégla készítésének fázisai a következők:

1. az anyag aprítása
2. az anyag áztatása (iszapolás)
3. az iszapolt anyag keverése (kétszeri átdobás)
4. a képlékennyé tett anyag felrakása a munkaasztalra
5. a téglák kiformálása sablonnal
6. a téglák felrakása a szorítódeszkára és lehordása a szállító állványra
7. a megszáradt téglák leszedése és összerakása

A közreadott információért nagyon sok köszönettel tartozom a budaörsi német Önkormányzat dolgozójának, Grósz Péternek.

Honti Miklós

Fényképek: Internet, Körmendy Regina

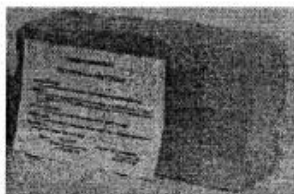
*) A "pszeudomorfóza" természetesen nem egy ásvány, hanem egy ásványalak - sok ásvány képes más ásvány utáni alakot felvenni (pl. a kalcit, aragonit, mordenit utáni mátrai, ill. zempléni kalcedon)

**) Kovand: a német ...kies (fényes fémszulfidok) tükörfordítása, régebben használták piritre, markazitra (Eisenkies), kalkopiritre (Kupferkies) stb.

***) Sajnos nem esik róla szó, hogy miből is áll a budai föld: A budai föld a dolomit, mészkő, mészmárga (20-45 millió évesek) kovás hévizek hatására bekövetkezett mállása révén jött létre. A budai föld tartalmaz kaolinitet, montmorillonitot, ritkábban halloysitot, kvarcsczemcséket, szerves és kovasavas kötőanyagot. A jó budai föld fehér ill. szürke színű, de a vörös és sárga, vasoxidtartalmú agyagot is felhasználták.

****) Interneten azért még találtam piktortéglát, pl. a Horváth-Gipsz Kft. honlapján:

Hírdetés:

PIKTORTÉGLA

Nettó: 291 Ft

Bruttó: 349 Ft

Kiszerezés:
(KG)

5

[← vissza a webáruházba](#)

[nagyítás](#)

1

db

[kosárba](#)

van raktáron

A monitoron megjelenő színek a felbontás és a különböző beállítások következtében eltérhetnek a valós színektől!

Piktortégla-festőföld: agyagásványokból finomkerámia-ipari technológiával előállított festékipari segédanyag.

Felhasználási terület: A mésztej és az enyves festék töltőanyaga, növeli a festék fedőképességét.

Alkalmazása: A piktortéglát össze kell törni, majd melegvízben feloldani, ezután lehet a festékhez hozzákeverni.

Megjegyzés:

Miklós gyűjtőbarátunk fenti cikkének nagyon örültem, mivel mutatja, hogy kis utánajárással mi mindenről lehet tudásanyagot szerezni, interneten kívül is. Évek óta klubunkba hozza a szebbnél szebb markazit utáni goethit-álalakokat és csak az tudja igazán megbecsülni, aki hozzá hasonlóan naphosszig kotorta az agyagot a Budai-hegyekben. Az említett pszeudomorfózák útját a Csiki-hegyektől egészen Csillebércig lehet követni, néhol teljesen a felszínen vannak. (Körmendy Regina)

Piktortégla-üregek a Frank-hegyen

Varázslatos Pauliberg - a mikroásványok eldoradoja

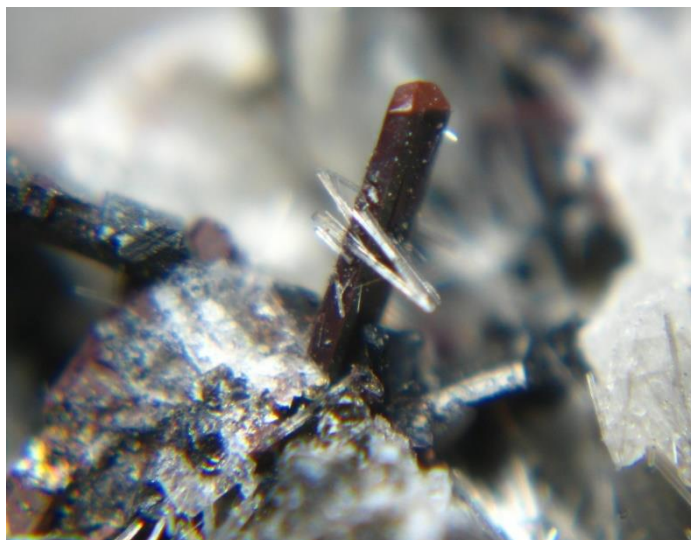
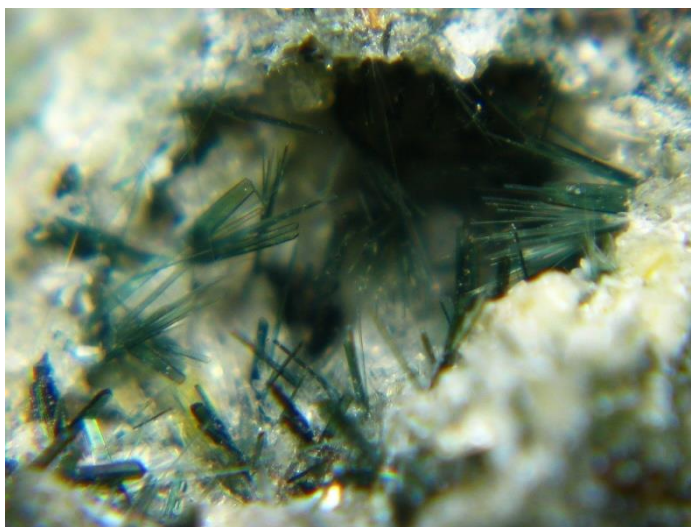
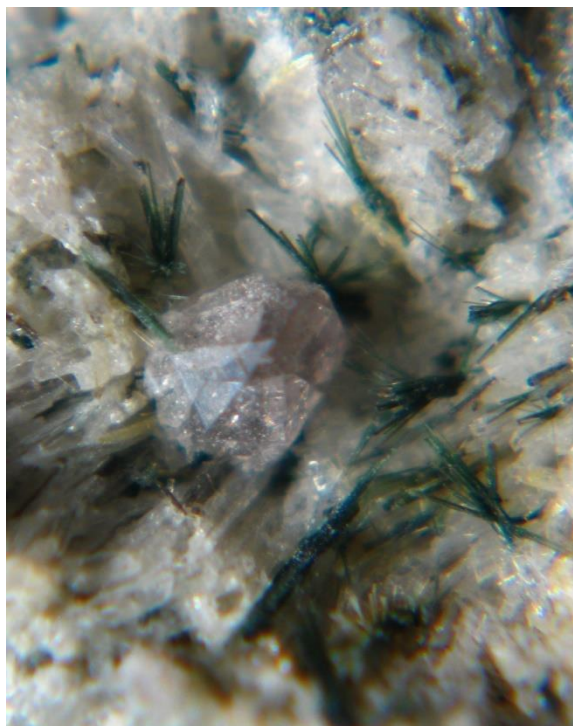
Ez évi burgenlandi túránk egyik állomása a Pauliberg volt. A bazaltkőfejtő a pannon bazaltvulkán-övezet egyik legnyugatibb tagja (rokona a Balaton-felvidéki bazaltkúpoknak), ásványai azonban - miután a láva nem üledéken, hanem vastag kvarcitrétegen tört át, egészen különlegesek. Sokan közülünk, akik nem szokták meg a cm-ről cm-re haladva, helyszínen történő, legalább 10-szeresnagyítóval való azonnali leletvizsgálatot, kissé csalódottan fordultak ki a bányából és alig várták, hogy végre több leletet biztosító helyre menjünk. Pedig ennyi ásványt, mint itt, egyetlen cm-es üregben összezsúfolva, másutt nem igen láthattak....

Sajnos sokak számára ez csak akkor derült ki, amikor bevitték a klubba a gyanúsabb darabokat (elsősorban a fehér xenolitokat) és mikroszkóp alá helyezték: igazi csemegék kerültek elő. Tény, hogy irtó nehéz meghatározni a "törpesereget", én is otthon, fél napos hunyorgatást követően feladtam a harcot és sok kis darabkára csak azt írtam, hogy "üreglakó". Meghatározhatók azonban az apatit, a pseudobrookit, rutil, olivin, diopszid, hematit, aragonit, fehér csillám (flogopit?). A milarit/ozumilit csoportba tartozó szilikátok viszont mikroszkóppal nem határozhatók meg. Akik megvették a "Burgenland ásványai" c. könyvet az Eisenstadti ásványkiállításon, jól jártak, mert ebben találnak szép képeket, melyek segítik a meghatározást.

Akinek van lehetősége, készítsen fényképet, majd közösen megnézhetjük egyik vetítésen.

Körmendy Regina

Fényképek: Mesics Gábor

Geológiai tanösvények Magyarországon

Az elmúlt 10 évben nagyon sok érdekes útvonalon vezető, földtani látványosságokat ismertető tanösvény létesült Magyarországon, részben társadalmi munkával, részben pályázati pénzekből. Sajnos 1-2 év elteltével az útvonalak elgazosodtak, a ki nem ürített (vagy fel sem állított) szemetes edények miatt elszaporodott a szemét, ellopták, vagy megrongálták a felállított táblákat, eltűntek a felfestések. stb.

Gyakran a lelkes támogatók hadával tartott ünnepélyes megnyitókat szürke, karbantartási munkálatokat nélkülöző hétköznapiak követik (tisztelet a kivételnek) és egy pár év elteltével már nem emlékszik senki a hajdanán létrehozott remekművekre. Nem tudom, hogy az Interneten található tanösvények, bemutatóhelyek, aktuális állapota milyen - ha valamelyiket meglátogatjátok és már nem azt találjátok, amit leírtak róla, bocsánatot kérek, Azokat, melyeknek jelenlegi, igen siralmas állapotát ismerem, már nem vettem fel a listába.

Körmendy Regina

Dédestapolcsány

Borsod-Abaúj-Zemplén

A térség **horgászparadicsom**ának otthont adó **Lázbérci víztározó**, kiemelkedően szép, méreteit tekintve lenyűgöző: 6 millió km³ vizet tárol, átlagos vízmélysége 7,5 méter, míg a maximális vízmélység a gát előtti térben 16,5 méter.

A tó a **Lázbérci Tájvédelmi Körzet** területén található, a melynek nagysága 3670 ha, ebből fokozottan védett 683 ha, ez a víztározót és az azt övező 120 m-es parti sávot foglalja magában.

Lázbérci víztározó

Szalamandra tanösvény térképe

Bükk Nemzeti Park

Szarvaskői geológiai tanösvény (Szarvaskő)

A Szarvaskő település központjában lévő indítótáblától a tanösvény északi ága a Vár-bércre, onnan a Tardos-bérc Akasztó nevű ormára vezet (oda-vissza: 2,4 km). A 6., 7., 8. és 9. állomásponthoz az Eger-patak szurdokvölgyének jellegzetes kőzet-feltárásait (agyagpala, diabáz, mélytengeri párnaláva) mutatják be, a 10. állomás a 13. században épült szarvaskői várból nyíló panorámára hívja fel a figyelmet. A 11. állomás ismertetőtáblája az Akasztó-hegy szilikát sziklagyepének élővilágát szemlélteti. A falutól délre kijelölt körút (6,4 km) érinti a Hegyes-kő-dűlő miocén kagylós homok-feltárását, a Denevér-tárót (wehrli-test) és a Tó-bérci kőfejtőt. Ez utóbbi földtani bemutatóhely ismertetőtáblája a mintegy 166 millió évvel ezelőtti, a középső-jurában keletkezett mélytengeri üledékösszetételbe nyomult gabbro-intrúziót mutatja be. (Figyelem: a 3. és 4. állomás közötti útszakasz még nincs kiépítve, a vasúton, a patakon és a forgalmas közúton az átkelés még nem megoldott!)

Megközelítés: Az Egertől északra lévő Szarvaskő település központjában lévő parkolóban található a tanösvény indító táblája. Állomásainak száma: 10.

Olasz-kapui tanösvény (Bükk-fennsík)

Egy 3 órás gyalogtúra keretében járható be a 7,2 km-es tanösvény, mely a Bükk-fennsík olasz-kapui parkolójától indul. A gépkocsival érkezők a "kapunál" leparkolhatnak, innen a tájékoztató táblák vezetésével a Káposztás-töbrökön áthaladva, az Őserdő érintve feljuthatnak a Tar-kő sziklaormaira, - ahonnan csodálatos panorámát nyújtanak a Bükk hegyvonulatai - majd a Káposztáskert-lápnál keresztül visszajuthatnak a parkolóhoz.

Az Olasz-kapui Tanösvény (Olasz kapu – Fekete-sár-rét – Tar-kő – Őserdő – Káposztáskert-lápa – Olasz-kapu) geológiai, felszínalaktani, botanikai, zoológiai és kultúrtörténeti ismereteket egyaránt nyújt. Megismerkedhetünk az antropogén eredetű hegyi rétek (Fekete-sár-rét, Zsidó-rét) gazdag karsztformakincsével (karrmezők, karsztvápák, töbör csoportok), a fennsíkperemi bércek karos felszíneivel, gazdag élővilágot rejtő sziklagyepjeivel (Tar-kő), az Őserdő 24 hektár területű montán bükkösével (amelyet 1942-ben nyilvánították védetté), a Nagy-fennsík nyugati felének leghosszabb töbör soros völgyével (Káposztáskert-lápa) és az ország legmagasabban elhelyezkedő barlangjával: a hegység legidősebb forrásbarlang-nemzedékéhez tartozó Kőrös-barlanggal.

Megközelítése: Szilvásvárdról gyalogosan (S+ turistajelzéssel), és kerékpárral (S kerékpárjelzés), gépjárművel - úthasználati díj fizetése ellenében - az olasz-kapui parkolóig lehet közlekedni.

A tanösvényismertető kiadvány beszerezhető a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságon.

Nagy-mező - Kis-kőháti-zsomboly tanösvény (Bükk-fennsík)

A 3,3 km hosszú tanösvény a Bükk-fennsíkon átmenő forgalomkorlátozási rendszer bánya-hegyi parkolójához kapcsolódik. A tanösvény a fennsík egy különleges felszínalaktani formakincsei közül egy víznyelőléből kialakult aknabarlangot (Kis-kőháti-zsomboly) és a Nagy-mező fokozottan védett növényvilágát és a karsztos formakincs elemeit mutatja be.

Megközelítése: gépkocsival csak a 2505-ös (Eger-Lillafüred) út bükk-fennsíki elágazásánál levő bánya-hegyi parkolóig lehetséges, innen a zöld négyzet jelzésű turistaúton gyalogosan közelíthető meg a Kis-kő-hát és a Zsérci-Nagy dél közti nyereg (Kis-Kőhát-nyereg), a tanösvény kiindulópontja.

A tanösvényismertető kiadvány beszerezhető a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságon.

Felsőtárkányi háromkörös tanösvény (Felsőtárkány - Nyugati Kapu Oktató- és Látogatóközpont)

A tanösvény Felsőtárkány községből, pontosabban a település északkeleti szélén lévő tó partjáról indul és a délnyugati-Bükk természeti, és kultúrtörténeti értékeit mutatja be.

A kő-közi (I.) kör: a Szikla-forrást és a fölötte magasodó mészkősziklát, az alatta húzódó Kő-köz nevű sziklaszorost és a tavat fűzi fel egy sétára. A 800 méter hosszú tanösvényen 5 állomás található. Bejárásához, a jelenségek tanulmányozásához egy óra bőven elegendő.

Jelzése, vonalvezetése: Fehér négyzetben átlós kék sáv. Az indulóponthoz visszakötő (körbezáró) sétaút, mely kapcsolódik a Barát-réti Tanösvényhez és a Vár-hegyi tanösvényhez.

Megközelítése: Az indító állomás Felsőtárkány község északkeleti szélén lévő tó partján (a BNPI Oktató- és Látogatóközpontja mellett) található.

A barát-réti (II.) kör: a Kő-köz keleti végétől indul, az Oldal-völgy torkolatáig a sárga jelzésű turistaúton vezet, majd áttér a műút túloldalára, s a karthauzi kolostorromtól egy meredek ösvényen közelíti meg a Lökbérc oldalában előbukkanó sziklavonulatot, a Bujdosó-kőt. A baráti réti kör egy jobbára völgyben vezető út a 2,6 km-re lévő Bujdosó-kőig 4 állomás látnivalóit mutatja be. A teljes kör hossza 6,5 km, megtételéhez 3 óra szükséges.

Jelzése, vonalvezetése: Fehér négyzetben átlós kék sáv a Bujdosó-kőig, onnan a Z jelzésű turistaúton lehet visszajutni a településre. Az indulóponthoz visszakötő (körbezáró), kapcsolódik a Kő-közi Tanösvényhez és a Vár-hegyi Tanösvényhez.

Megközelítése: A Felsőtárkány község északkeleti szélén lévő tó partjáról (a BNPI Oktató- és Látogatóközpontja mellett) indul.

A vár-hegyi (III.) kör: A Vár-hegy gerincére visz fel. A Kő-köz elejétől oda-vissza 10 km a tanösvény hossza, melynek bejárása 4-5 órát vesz igénybe. Az útvonal különböző földtani formációkkal (dolomitbánya, radiolaritsziklák), a gyertyános-tölgyes, szubmontán bükkös, a mészkerülő tölgyes és a hársas törmeléklejtőerdő élővilágával, valamint egy késő-bronzkori erődített teleppel, a Kyjatice-kultúra földvárával ismertet meg.

Jelzése, vonalvezetése: Fehér négyzetben átlós kék sáv. Körút, mely kapcsolódik a Kő-közi Tanösvényhez és a Barát-réti Tanösvényhez.

A Felsőtárkány község északkeleti szélén lévő tó partjáról (a BNPI Oktató- és Látogató Központja mellől), illetve a volt Ifjúsági tábor (Park Hotel Táltos) mellől indul. A tanösvény bejárását a Vár-hegyen lévő Várkúti Turistaháznál is kezdhethük.

A tanösvényismertető kiadvány beszerezhető a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságon.

Bél-kő Tanösvény (Bélapátfalva)

Az 5 km hosszú, 7 állomásra felfűzött tanösvény bejárásához, az ismertetőtáblák megtekintéséhez 2-3 óra szükséges. A tanösvény a Bél-kő környékének kultúrtörténetét, a hegy földtani felépítését, növénytársulásait és a sziklagyep növény- és állatvilágát bemutató komplex-típusú tanösvény. A Bükk-fennsíkbeli félszigetszerűen kinyúló Bél-kő gerincén két növényföldrajzi körzet - a Délnyugati-Bükk és az Északi-Bükk - határa húzódik. Ennek megfelelően mindkét növényföldrajzi tartomány jellemző növényfajai megtalálhatók a mészkősziklán. A párnalavából felépülő Szász-bércen szilikát sziklagyep látható.

Megközelítése: a bélapátfalvi ciszterci apátság középkori templomától indul és a Bél-kő megmaradt 815 m magas csúcsán kialakított kilátóhelyen végződik.

A tanösvényismertető kiadvány beszerezhető a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságon.

Mátrai Tájvédelmi Körzet

Ilona-völgyi tanösvény (Parádfürdő)

Az Ilona-patak mentén kialakított tanösvény a Keleti-Mátra földtani értékeit és a hajdani ércbányászat emlékeit mutatja be egy 6,5 km hosszú túraútvonalra felfűzve. Az Ilona-völgy határvonal az eocén és a miocén vulkáni képződmények (a rétegvulkáni andezithez kapcsolódó színesérc-tartalmú telérek és a miocén andezittelérek), valamint az oligocén tengeri üledékes kőzetek között. Állomások jelzik az Orczy báró által 1780-ban nyitattott Etelka-tárót, a Timsós-fejtést, a Szent István csevicekutat, az Ördöggátakat (a miocén korban szárazföldi homokkő és riolittufa közé benyomult andezittelért) és a 8-10 méter magas piroxén-andezitből álló sziklafalon lezuhogó Ilona-völgyi vízesést.

Megközelítése: A tanösvény Parádfürdő keleti végénél, a Károlyi kastély (Rákóczi-fa) mellől indul és az Ilona-patak mellett, a Z jelzésű turistaúttal megegyezően vezet az Ilona-völgyi vízesésig.

A tanösvényről készült leporello beszerezhető a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságán és a parádfürdői benzinkútnál.

Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet

Salgó-Somoskő vára tanösvény (Salgóbánya - Eresztvény - Somoskő)

A sétaút Salgó és Somoskő várát köti össze a nagy költőnknek, Petőfi Sándornak emléket állító sétányon. A somoskői vártól turistaút vezet a Magyar-bánya melletti Kőparkhoz és a régi kisvasút nyomvonalán a Losonczy Anna-forráshoz. Közvetlenül a magyar és a szlovák országhatáron csatlakozhatunk a Szlovák Köztársaság területén található, Somoskő várát és természeti környezetét bemutató tanösvényhez, mely szlovák és magyar nyelven feliratozott táblákkal segíti a látogatót. A táblák segédletével megismerhetjük a tatárjárás után épült vár történelmét, a várhegy földtani felépítését, a geológiai ritkaságnak számító, világhírű "bazaltorgonák" keletkezési körülményeit. A bemutatóhely területe útlevéllel látogatható. A vár alatt a Petőfi-kunyhó Petőfi Sándor itt-tartózkodásának emlékét őrzi.

A Somoskői várból a Petőfi sétányt követve a Losonczy Anna és a Balassi Bálint szerelmi találkozását őrző helyét, a Balassi-pihenőt és a Petőfi-forrást (pihenőt) érintve eljuthatunk Salgó várához. Utunk során kitérőt tehetünk az egykori szénbányászat emlékét őrző ipasrtörténeti emlékhelyhez, Eresztvénybe. Egy öreg bükkerdőn áthaladva találkozunk az egykoron jobb állapotban lévő Dornyay-turistaházzal, itt a rövidítés érdekében érdemes áttérni a piros L jelzésre, így juthatunk legközelebb Salgó várába. Salgótarjától északra, egy vulkáni kúpon találjuk Salgó várát, a későromán világi építészet egyik nevezetességét. A vár itt is bazaltoszlopokból álló magra épült, bár ez esetben inkább vaskos, zsákszerű bazaltoszlopokról beszélhetünk.

Megközelítése: Somoskő és Salgóbányáról a Petőfi-sétányon érhető el a tanösvény. Az útvonal mindkét irányból bejárható a piros jelzést követve, hossza kb. 1,5 óra.

Boszorkány-kő geológiai tanösvény (Salgótarján)

Az 1989-ben alapított, jelenleg 6709 ha területű Karancs–Medves Tájvédelmi Körzetben kialakított tanösvény a pliocén-pleisztocén korú (2,4–2,2 millió év között lezajlott) bazaltvulkanizmus jelenségeit mutatja be. A 400 méteres geológiai bemutatóösvény a Kis-Salgó (Boszorkány-kő) 571 m magas erősen lekopott bazaltkúpját övezi: nyugatról dél felé érdemes megkerülni az ormot. Láthatunk itt oszlopos elválású bazaltot, vulkáni salakot, lávafoszlányt, vulkáni bombákat, üde bazaltlávát, vulkáni törmelét áttört bazalttelért és "kukoricacsöves" megjelenésű, murvásodó bazaltot.

Megközelítése: Salgóbányától vagy a Dornyay Fogadótól turistaúton lehet feljutni a Salgóvár romjaihoz, illetve a Salgó és a Kis-Salgó közti nyeregbe, ahonnan a piros L jelzésű turistaút vezet fel a Kis-Salgó (Boszorkány-kő) csúcsára, a tanösvény indulópontjához.

Eresztvényi Kőbányák sétaút (Eresztvény)

A 2,4-2,2 millió évvel ezelőtt keletkezett nógrád-gömöri bazaltvidék legszebb vulkáni takarója a Medves. A 12,8 km² területű rétegvulkáni felépítésű bazaltplatónak egy 7,8 km²-es része tartozik ma Magyarországhoz. A Medves térségében 0,16 km²-es kiterjedésű, a kőbányászat által okozott tájseb-komplexum található. Az Új-bánya és a Kis-bánya rekultivált területét köti össze a Salgóbányából induló és oda visszatérő tanösvény, melynek táblákkal jelölt megállóhelyei a különböző kifejlődésű lávafolyások és piroklasztikumok (vulkáni törmelék, tufa) szerkezetét illusztrálják.

Megközelítése: A salgótarjáni 11/B jelzésű helyi járatú autóbusz salgóbányai végállomásától a tanösvényjelzésen kereshetjük fel a felhagyott bányákat.

Magyar-bányai kőpark (Somoskő)

A somoskői kőzetparkban a környék (Nógrád) jellegzetes kőzeteit gyűjtötték össze. A nyitótábla áttekintő térkép segítségével a kiállított kőzeteket és lelőhelyeiket mutatja be. A 13 nagyméretű kőzettömbhöz egy-egy ismertetőtábla tartozik. Látható itt különböző megjelenésű bazalt és bazalttufa a Medvesről, andezitfészeségek a Mátrából, a szandai kőbányából, Zsunypusztáról, Jobbágyi mellől (Nagy-hársas kőfejtő), a Karancsból és a szlovákiai Sátoros egyik kőfejtőjéből, egy triász korú (kb. 200 millió éves - Csővári-rög) és egy miocén korú (Sámsonháza) mészkőtömb.

Megközelítése: A salgótarjáni 11/B jelzésű helyi járatú autóbusz salgóbányai végállomásától a piros + jelzésű turistaúton 700 méter után lehet elérni a felhagyott kőbányát.

Ság-hegy

A Geológiai Tanösvény látnivalói

1. tábla: A Sághegyi Tájvédelmi Körzet

Földtörténete: A Sághegyi vulkán egy 5 millió évvel ezelőtt kitört tűzhányó maradványa. Az aláhulló vulkáni porból keletkező tufarétegekre bazaltközzetté dermedt láva települt. Ez a fokozatosan pusztuló lávapajzs tanúhegyként őrzi az alsóbb laza képződményeket. A síkságból kiemelkedő kettős csonka kúp lankáján még a pannóniai beltó homokos üledékeit találjuk. A meredekebb lejtőkön a kráterekből kiszórt vulkáni tufa, a függőleges sziklafalakon a bányászkodás után visszamaradt lávapadok és kürtőkitörések tanulmányozhatók.

Növény és állatvilága: A hegy kőzettani felépítése, lejtésviszonya helyi mikroklimát alakított ki, amelynek élővilága környezetétől eltérő. A Sághegy önálló flóraszigetet alkot. Jellemző növényei: kökörccsinek, hegyi árvalányhaj, sziklai ternye, selymes peremizs, nagy ezerjófű, varjúhájfélék, fák közül a molyhos tölgy. Értékes állatai: gyászos cincér, rézsikló, vörös vércse, holló. A hegy madárvilágát mutatják be a Csaba József ornitológusról elnevezett sétány táblái.

Gazdálkodása: A szőlőkultúra nyomait már a rómaiak idejéből ismerjük. A mai szőlőművelés legrégebbi emléke az 1562-ből származó pince volt, amelynek gerendája a múzeumban látható. Írásos emlék 1734-ből a "Sági-hegységnek törvényei" című jogszabálygyűjtemény. A hegy nagyobb része ma is szőlő. Bányászat már ősidők óta folyt. A hegy eredeti alakját lepusztító bányaművelés 1907-1957-ig tartott. A munkák teljes gépesítettséggel négy szinten folytak, ezek teraszai ma is láthatók. Az ötven év alatt mintegy 1,7 millió vagon követ hordtak el.

Kultúrtörténeti értékei: A hegyen már az i.e. III.

évezredtől emberi település volt. Ezt régészeti leletek igazolják. Ezeket Lázár Jenő bányatulajdonos a Nemzeti Múzeumnak adta. Kis részük 1978-ban visszakerült. Eötvös Loránd 1891-ben a hegy platóján végezte torziós ingakísérletét, mivel mérését itt számítással is ellenőrizhette.

A hegy természeti értékeit 1975 óta tájvédelmi körzetként védjük.

A vulkáni képződmények bemutatását 1989 májusában a "Földtani Természetvédelem Napján" átadott tanösvény is segíti.

Kérjük, hogy a Tájvédelmi Körzet növényeit, állatait ne gyűjtse és más módon se károsítsa!

A meredek, omlásveszélyes sziklafalakat ne közelítse meg!

Köszönjük, hogy ügyelt a rendre és tisztaságra!

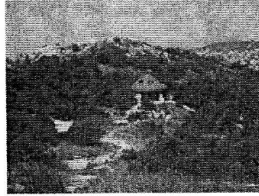
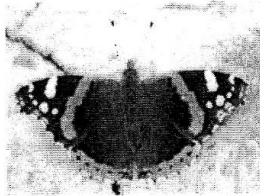
Budapest, XI. kerület – Sas-hegy tanösvény

A Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület különleges természeti értékeit mutatja be a 7 állomásból álló, 2,5 km hosszúságú, kör vonalvezetésű tanösvény. Vezetőfüzet vagy szakvezető segítségével, csodálatos kilátásban gyönyörködve, megtudhatjuk, mi az a dolomitjelenség, láthatunk hévíztekénység okozta jellegzetes geológiai formákat, megismerkedhetünk a terület mikroklímájának köszönhető sajátos élővilággal.

A látogatásra **ajánlott időszak:** március közepétől június végéig és szeptember, október hónapokban.

Bejelentkezés: (30) 408-4370

Vezető füzet kapható a DINPI Zöld Pont Irodájában, a Sas-hegy fogadóépületében, illetve a Nemzeti Park más bemutatóhelyein.

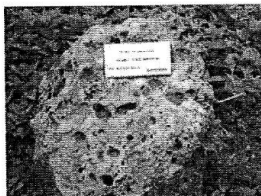

Budapest, XII. kerület – Kőpark tanösvény

A Sváb-hegyi Jókai-kertben (Költő u. 21.) kialakított, rövid, ám látványos útvonalon a hazai kőbányákból származó kőzettömböket kialakulásuk időrendjében helyezték el. A szabadon látogatható, vezetőfüzettel kiegészített tanösvényen 440 millió év képződményeivel találkozhatunk!

További információ, bejelentkezés: Hadfi Szilvia, tel.: 30/663-4669

A tanösvény-füzet kapható a DINPI Zöld Pont Irodájában.

Budapest, XII. kerület – Ördög-orom tanösvény

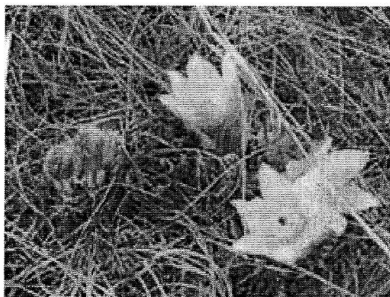
Az Ördögorom védettségét több más budapesti védett területtel együtt elsősorban geológiai értékeinek köszönheti. Hajdani két kőfejtőjében köszörűkővet bányásztak, mely révén feltáródott az addig szinte teljesen rejtve maradt alapkőzet, a dolomit és a mészkő. A bányafalak geológiai alapszelvényül is szolgálnak. Az épen maradt dolomitgerinc botanikai gazdasága miatt vált védetté. A húsz évvel ezelőtt 5 hektáron létesített védett területhez 1999-ben hozzácsatolták az addig kerületi védelem alatt álló Farkasvölgyi karsztbokorerdőt és az Edvi Illés úti mészkedvelő tölgyest.

A különleges, de jól megközelíthető területen 600 növényfaj, számos védett állatfaj él.

Budapest, XXII. kerület – Tétényi-fennsík tanösvény

A Tétényi-fennsík a Budai-hegység déli előterében elhelyezkedő önálló kistáj, természeti értékekben rendkívül gazdag terület. Jelentőségét az is kiemeli, hogy a főváros körüli zöldfelületek egyik utolsó maradványa. Élővilágát egy fekete gyík jelzéssel ellátott, 3 km hosszú tanösvény mutatja be.

További információ: Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület, zoldjovo@zoldjovo.hu

Ipolytarnóc

Nógrád

www.magyartelepulesek.hu

A terület túraúthálózata a geológiai tanösvényhez illeszkedő kőzetparki és biológiai ösvényekből épül fel. A tájékozódást magyar - angol nyelvű információk segítik.

I. Geológiai ösvény

Egy ősi tenger fenekétől – trópusi esőerdő maradványain keresztül – a vulkánok tetejéig ívelő időutazás szakavatott túravezetésekén hívja látogatóit a történelem előtti múltba. A példásan kiépített 800 m hosszú körút utcai cipőben esős időben is bonyodalom nélkül bejárható. A tanösvény kiállításai kétnyelvűek (magyar-angol), külön igény szerint angol nyelvű túravezetés kérhető. Legfontosabb ősmaradványai a cápa fogak, kövesedett fák, levélenyomatok és az ősszállati lábnyomok. A lábnyomos homokkővet két csarnok és egy pince rész mutatja be, a legújabb, folyamatban levő feltárások első terét ideiglenes, faszervezetű épület védi. A nagycsarnok kiállítása a terület ősmaradványai mellett az egyéb európai - és magyar lábnyomos lelőhelyek ismertetésére is kitér. (Az ősvilági Pompeji nyitott könyvként ad betekintést a Föld fejlődéstörténetének egy rövid szakaszába, az őslélektan kincsestárába ahol az eltemetett múlt nagy része még feltáratlan.)

A geológiai tanösvény világhírű maradványait, - melyek kiállításai kétnyelvűek (magyar-angol) - szakavatott túravezetés kíséretében ismerheti meg az érdeklődő!

I. Kőzetparki ösvény

A Fogadóépülettől a Geológiai ösvény bejáratáig terjedő - utcai cipőben bejárható - 700 m-es útszakasz képletes időutazásra hívja látogatóit. Mérföldkövek felírásai és a közéjük illesztett szabadtéri kőzetpark érzékeltetik az idő múlását, mely a jelenből visszavezet az ösvény bejáratának 24 millió éves rétegeihez. A Kőzetparti ösvény a nyitvatartási időn belül szabadon, túravezetés nélkül látogatható.

III. Biológiai tanösvények

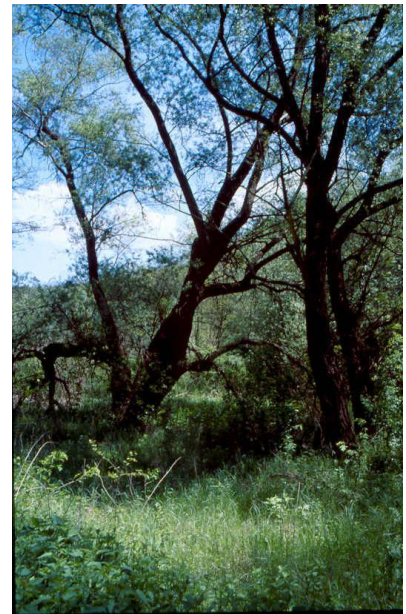
A Geológiai ösvény bejárata mellől induló és a Fogadóépületig vezető biológiai sétányok kellemes kikapcsolódás ígéretével ismertetik a terület élővilágát. A 2 ill. 4 km hosszúságú erdei ösvényeket pihenőhelyek, kilátó és a helyi kőbányászok tájba simuló emlékhelyei színesítik. (Bejárásuk esős időben kevésbé ajánlott.) A Biológiai tanösvények a nyitvatartási időn belül szabadon, túravezetés nélkül látogathatók.

IV. Kőszikla ösvény

A Geológiai ösvénytől 100-re, a felső parkoló mellől induló és Botos-árokig, majd a Fogadóépületig vezető 4 km hosszú Kőszikla ösvény vízmosások, tanyaromok, kőzetkibúvárok és felhagyott kőbányák mentén vezet látogatóit. Kapaszkodós rész, főképp második szakasza nagyobb felkészültséget igényel, de megéri.

V. A területhez kapcsolódó közeli bemutatóhelyek

- * Szécsény - Kubinyi Ferenc Múzeum
- * Salgótarján - Földalatti Bányamúzeum

Kirándulás tipp gránát-kedvelőknek (ínyencek részére)

2009.-i júniusi osztrák kirándulásunkkor osztrák gyűjtőbarátaink felhívták figyelmemet egy új úti célra, mely elsősorban a gránát-kedvelőknek jó szórakozást, szépséges leleteket biztosít. A Kärnteni tartományban, pontosan Radenthein-ben, 2008-ban megnyitott "Granatium"-ról van szó (a magyar határtól kb. 300 km-re fekszik). A Radenthein község melletti Laufenbergen lévő tárókban (és a Gurk-völgyi Alpok egyéb helyein) a 19. században egészen 1909-ig drágakő minőségű gránátot (almandin) bányásztak, mely cseh csiszolóműhelyekben az ottani piro-gránáttal együtt ékszerekbe, dísz tárgyakba helyeztek. Radenthein község az egyik régi, 300 méter hosszú tárot kiépítette, gránátmúzeumot, valamint bemutatótárot rendezett be és a táro mellett szurdokvölgyben, egy csodálatos patakmeder mentén lehetőséget biztosított a saját gyűjtésre. Szerszámokat, feldolgozó felszerelést helyben lehet bérelni, ill. igénybe venni.

Természetesen nem csak itt, hanem a Gurk-völgyi Alpok (Millstatt-i Alpok) egyéb helyein is vannak régi meddőhányók, feltárások, így pl. az ún. Lucknergraben-ben, a Laufenberg-en, a Langalm völgyben, a Klamberg-en /Feld am See, ezek azonban nincsenek kiépítve, ott mindenki saját ízlés szerint keresgélhet. A radenthein-i feltárásban 30-nál több más ásvány is található (rézérc, ólomérc, cinkérc, staurolit stb.)

A Granatium minden év május 1.-től okt. 31.-ig látogatható, 10-18.00 között nyitva van, belépők:

Felnőtt jegy: 9,90 EUR

Nyugdíjas/diák: 7,90 EUR

Gyerek 6 év alatt: ingyenes

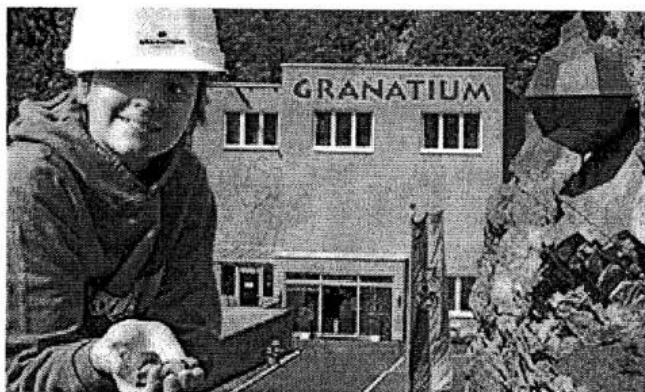
Csalási jegy (2 felnőtt + 2 gyerek): 20 EUR

Csoportkedvezmény (bejelentés alapján)

Ausstellung: Die Welt der Granate Foto: KK

Gránát-kiállítás látképe

Granatium in Radenthein ist wieder geöffnet: Die Edelsteinwelt wartet mit größerem Schürfgelände auf Foto: KK

Granatium bejárata

Gránátszurdok

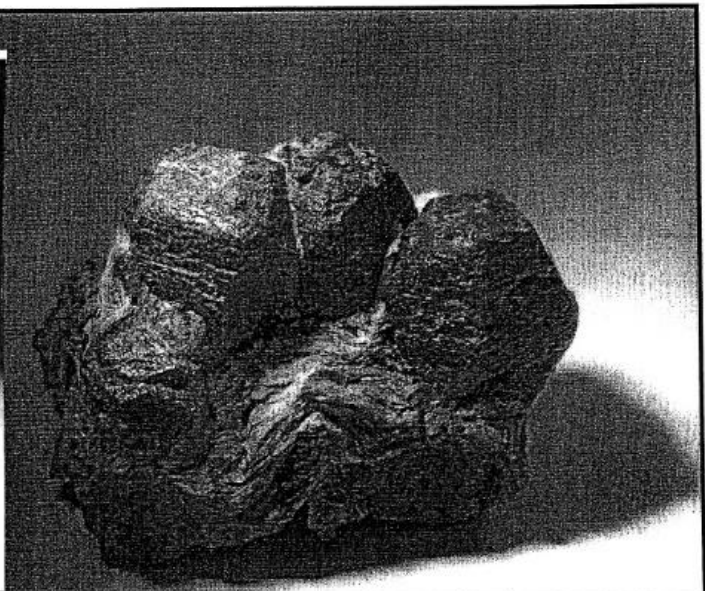

Kaning patak völgye, látogatói pihenő

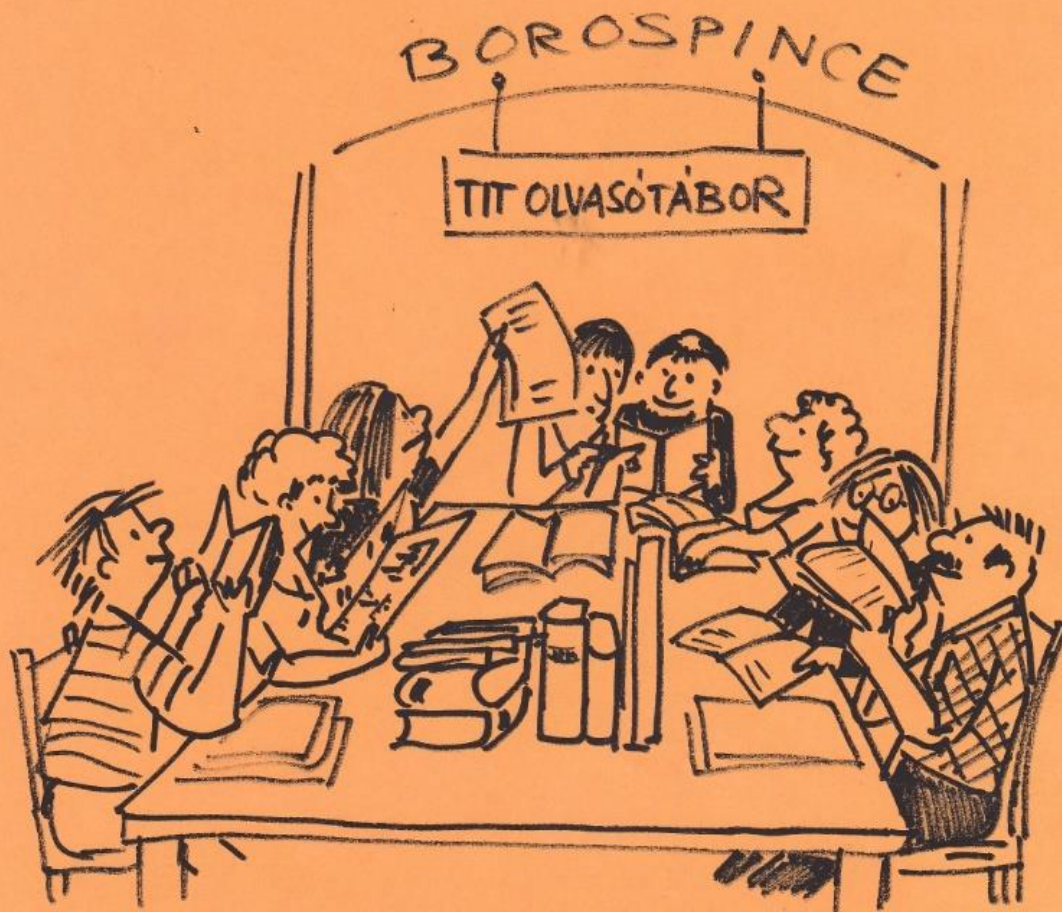
 Granatium Radenthein

Leletek Radentheinből

Almandin xx Radenthein, Kärnten / Austria
Stufenhöhe: 3,7 cm

Olvasótábori jelenet

Copyright: TIT Ásványgyűjtő Szakkör